

Голинський Євген Ігорович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: старший науковий
співробітник наукової лабораторії з
проблем психологічного забезпечення та
психофізіологічних досліджень Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук *Галустьян О. А.*

ПРАВОВИЙ ІНФАНТИЛІЗМ ЯК РІЗНОВИД ДЕФОРМАЦІЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ ІНДИВІДА

Процеси, що відбуваються в сучасному українському соціумі, свідчать про великий поступ на шляху до становлення справжнього громадянського суспільства. Це пов'язано передусім із піднесенням національної гідності, низки демократичних зрушень, які відбулися в Україні в період з 2014 року по сьогодні. Прийнято вважати, що справжнє демократичне суспільство має високий рівень правосвідомості, усвідомлення верховенства права як найвищого ідеалу держави.

Однак, варто відзначити – сьогодні в Україні існує деформація правосвідомості населення, яка має свої характерні риси та тенденції. Зважаючи на це, пропонується провести аналіз такого виду деформації як інфантилізм, адже цей тип деформації не рідко призводить до появи інших, більш складних професійних деформацій та виступає своєрідним їхнім каталізатором. За визначенням А. М. Шульги «правовий інфантилізм – це несформованість, недостатній рівень правових знань при особистій впевненості у власній високій професійній юридичній підготовці» [2]. З подібними явищами в Україні можна стикнутися досить часто: починаючи від кондуктора тролейбуса, який напам'ять знає Кодекс України про адміністративні правопорушення, закінчуючи «кмітливим» способом е-декларування народних депутатів України. Особливо небезпечного вияву даний вид деформації зазнає, головним чином, у сфері правозастосування, оскільки це пов'язано з невідворотними наслідками, які можуть настати в результаті інфантильного правозастосування уповноваженою особою. Прикладами можуть слугувати: обшук без відповідного ордеру, чи незаконне тримання під вартою, інші порушення вимог процесуального законодавства представниками правоохоронних органів. В цьому випадку можна говорити про надмірне відчуття влади та самовпевненості, притаманне особі, на яку покладено виконання функцій держави.

Розповсюдженню правового інфантилізму в Україні посприяли прагматизм у підходах до права в радянську добу, його вбачали як інструмент соціального впливу та тиску. Сьогодні інфантилізм укріпився в загальній картині правосвідомості українського народу, внаслідок сумнозвісних 90-х, декількох революцій та за сприяння

політичної еліти. Населення часто спостерігає як можновладці нехтують законом, підмінюють поняття, інфантильно ставляться до питання прийняття, коментування, голосування Законів України та навіть допускають собі «авторське», тобто казуальне тлумачення Основного Закону, в той час як для цього існує окремий орган з винятковим конституційно – правовим статусом Конституційний Суд України, що єдиний має конституційну юрисдикцію у вітчизняній юстиції. Звісно, за таких умов народ вдається до відтворення моделі поведінки людей, що на екрані, тобто відбувається те саме за принципом дублювання, але вже на загальнонаціональному тлі.

Говорячи про правовий інфантилізм, доречно вдатися до системного підходу щодо виявлення умов та причин його виникнення. Загальновідомим фактом є те, що на формування особистості людини, її світогляду досить суттєво впливає коло оточення. Так, якщо особа виховується у законослухняній родині, має порядних друзів, нормально розвивається – ризик утворення реальної правової деформації досить низький. Якщо ж особа перебуває у деструктивних соціумах, де норми права пусті вигадки та формальності, прагне самоствердження за рахунок здійснення правопорушення, тим самим «вирастаючи» в очах свого оточення – тут стає очевидним причинно-наслідковий зв'язок утворення деформацій. Можемо припустити, що легковажне ставлення до правових норм чи вимог пов'язане з відсутністю постраху індивіда понести реальну юридичну відповідальність за вчинення того чи іншого правопорушення. Часті фрази на кшталт: «ніхто не помітить», «і так піде», «хто там буде розбиратись» дають усвідомити, що індивід сподівається уникнути відповідальності за правопорушення, вбачаючи норми права необов'язковими для виконання.

Розгляньмо детальніше яким чином правовий інфантилізм може сприяти появі важчих форм деформацій індивіда і чому необхідно займатися його попередженням та профілактикою. Інфантилізм є способом усвідомлення права особою, це є своєрідна парадигма установок, уявлень, через які індивід розуміє право, його природу, сутність. Виходячи з уявлення і ставлення, індивід відповідним чином буде поводитися, вчиняти по відношенню до права, вірогідно, що його правовідносини нерідко будуть закінчуватися негативним відчуттям, який в подальшому сформує неприязнь. Від неприязні правосвідомість даного вже делінквента може ще більше викривитися й з рештою, перейти у правовий нігілізм.

Таким чином, перед українською освітою та юридичною наукою сьогодні постає досить суттєвий виклик – виробити освітньо-виховну систему задля профілактики та роботи із населенням в питанні попередження та запобігання правового інфантилізму. Яскравим прикладом такої роботи можна із впевненістю назвати ініціативу Міністерства юстиції України «Я маю право голосу» під гаслом: «Молодь не лайкає, Молодь голосує». Такого роду ініціатива спрямована, головним чином, на пробудження серед української молоді

відчуття особистої відповідальності щодо чергових виборів Президента України, їх голос дуже важливий, більше того – він визначає майбуття України, адже молодь є основним носієм змін у суспільстві. Такий метод заохочення спрямований на корекцію тенденції свідомого нехтування молодими громадянами виборів у державі.

Розглянувши особливості правового інфантилізму, його природу та закономірності виникнення можна дійти до висновку: високий рівень правосвідомості, законослухняності громадян нерозривно пов'язаний із глибинною роботою над корекцією деформацій та стереотипів щодо усвідомлення права серед українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Максименко С. Д. Юридична психологія: підручник/ С. Д. Максименко, В. С. Медведєв. – Київ: Видавничий дім «Слово», 2018. – 448 с.

2. Герасіна Л.М., Погрібіна В.П. Позиція правового інфантилізму як деформація правосвідомості українського соціуму. Вісник Національного університету «Юридична академія України ім. Я. Мудрого» № 2 (29) 2016. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/pozitsiya-pravovogo-infantilizmu-yak-deformatsiya-pravosvidomosti-ukrayinskogo-sotsiumu.pdf>.

3. Пінська О.С. Деформація правової свідомості та її класифікація ISSN № 1727 – 1584. Право і безпека. 2011 № 1 (38). URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pib_2011_1_12.pdf.

Йогансен Карина Дмитрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: науковий співробітник наукової лабораторії з проблем психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук ***Малоголова О. О.***

ПРАВОВА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ПІДЛІТКОВОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Головним показником правової культури особистості є правомірна поведінка громадян, як основа функціонування цивілізованого суспільства. Формування правомірної поведінки залежить від соціальних, правових, психологічних та інших факторів впливу, під дією яких особа обирає найбільш прийнятний для неї спосіб задоволення власних потреб. Разом з включенням до системи соціальних відносин, оволодінням суспільною культурою, людиною, в